

ZAMONAVIY VA ENG QADIMIY KIIYIMLARNING FARQLARI VA ULARNING UMUMIY XUSUSIYATLARI

Omonova Maftuna Soatmurodovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistranti

maftunaomonova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10557097>

Annotatsiya. Bu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi kiyimlarning nomlari, tarixi, uning xususiyatlari haqida ma'lumotlar mavjud.

Kalit so'zlar: Kiyim bichimlari, fransuz modalari, kiyim taraqqiyotiga, uyg'onish davri, kiyim, to'r, burma, bantiklar, yubka va bluzka.

DIFFERENCES BETWEEN MODERN AND ANCIENT CLOTHES AND THEIR GENERAL FEATURES

Abstract. This article contains information about the names, history, and characteristics of clothes in English and Uzbek languages.

Keywords: Fashion, French Fashion, Fashion, Renaissance, Dress, Lace, Ruffles, Bows, Skirt and Blouse.

РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ СОВРЕМЕННОЙ И СТАРИННОЙ ОДЕЖДОЙ И ИХ ОБЩИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Аннотация. В данной статье содержится информация о названиях, истории и характеристиках одежды на английском и узбекском языках.

Ключевые слова: Стили одежды, французская мода, развитие одежды, Возрождение, одежда, кружево, складки, банты, юбка и блузка.

14—15-asrlarda G'arbiy Yevropada chizmachilik ilmining taraqqiyoti hozirga qadar mavjud bo'lgan andazalarning barcha turlarini yaratilishini ta'minladi, matolarning nafisligi, iplarining joylashishi bichishni mukam-mallashtirdi. Bu yutuqlar Kiyimni aniq loyihalash va qomatga mos nafis Kiyimning paydo bo'lishida muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Xalqlar o'rtasida iqtisodiy aloqalarning kengayishi natijasida Kiyim bichimlari bir mamlakatdan ikkinchisiga tarqalgan. Masalan, 11 — 14-asrlarda G'arbiy Yevropaga fransuz, 14—16-asrlarda Flandriya va Burgundiya, 16-asr 2-yarmidan ispan, 17-asr 2-yarmidan yana fransuz modalari tarqalgan. Rus zodagonlari Sharqda tayyorlangan zarboft, kimxob to'nlar, zardo'zi telpak va b. buyumlarni juda qadrlashgan (mas, Monomax telpagi). 14-asrda Kiyim taraqqiyotiga ma'lum darajada me'morlik va tasviriy san'atdagi uslublar ta'sir etgan.

Masalan, 10—12-asrlarda G'arbiy Yevropada Kiyim bichimida roman uslubi aks etgan, ya'ni uzun ko'ylak va yelkaga tashlab yuriladigan yopinchiq urf bo'lgan; 12-15-asrlarda gotika uslubida tikilgan kalta va tor Kiyim kiyishgan. Uyg'onish davri (15-16-asrlar) da kalta, lekin keng bichimdagi Kiyim rasm bo'lgan, 16-18-asrlarda barokko, 18-asrda rokoko uslubidagi, ya'ni murakkab bichimli Kiyimlar kiyila boshlangan. Kiyim to'r, burma, bantiklar bilan bezatilgan. 18-asr fransuz inqilobi davrida yuzaga kelgan erkaklar libosi Yevropa erkaklar Kiyimini shakllanishida muhim rol o'ynadi. 19-asrda yagona Yevropa Kiyimi shakllanishi yakunlandi, 19-asr 2-yarmidan Kiyimlarni ommaviy i.ch. natijasida quyi qatlamlar orasida ham yangi modali Kiyimlar keng tarqaldi. Angliya erkak Kiyimi yaratishda yetakchi bo'lib qoldi.

20-asrda texnika taraqqiyoti va o'nga bog'liq holda o'zgargan hayot tarzi, tikuvchilik sanoatining o'sishi Kiyim tarixida yangi davrni ochib berdi, avtomobil va mototsiklda yurishning keng tarqalishi tufayli erkaklar Kiyimida o'zgarishlar ro'y berdi: kalta shim, kurtka, rangli ko'ylak, bosh Kiyim — keplar paydo bo'ldi. 20-yillardan erkaklar yagona bichimdagi Kiyim kiya boshladi. 50-yil lardan erkin harakatga qulay bo'lgan Kiyim yuzaga keldi, ancha yengil va shaklan nafis Kiyim yaratildi, yenglari yaxlit bichimli ko'ylaklar, pochasi tor shimlar paydo bo'ldi, sport Kiyimlari keng tarqaldi.

Ayollar Kiyimida 20-asr 10-yillar Kiyim shaklidagi bejamdorlik, chiziklar va bezakdagi asimmetriya yo'qoldi, ko'ylaklarda elastik matolarning erkin bur-malari bilan hosil qilinadigan chiziqlarning oquvchanligi paydo bo'ldi.

Urush yillarida kundalik Kiyim — yubka va bluza bo'lib, ko'ylaklar kaltalashdi. Bu Kiyimda paypoq muhim o'rin tutdi. 30—40-yillarda nozik shaklda (egri ip yo'nalishida bichilgan mato qomatga mos yotadi) qarbiy Kiyim xususiyatlari (yelkaning keng va balandligi bo'rtirilgan va b.) ko'zga tashlanadi, poyabzal qalin taglikka (platformaga) ega bo'ldi; 50-yillarda ayollar Kiyimida uslubiy o'zgarishlar ro'y berdi: qat'iy shakldan mayin oquvchan chiziqlarga ega bo'lgan yangi bichim yaratildi; yengi bilan yaxlit bichimli qomatga mos Kiyim turi (beli va yubkasi tor ko'ylak) va uchli, nafis va ingichka poshnali poyabzal yuzaga keldi. 60-yillar boshida yubkalar o'rnini eg'allay boshlagan shimlar keng tarqaldi.

60-yillarda oyoq Kiyimda o'zgarishlar ro'y berdi: sport uslubidagi keng va o'rtacha baland poshnali poyabzal paydo bo'ldi. Qishki poyabzallardan etiklar keng tarqaldi. 60-yillardan erkak va ayollar Kiyimidan yoshlar libosi ajralib turadi: o'smir yigit va qizlar Kiyim bi-chimining o'xshashligi deyarli bir xil bo'lgan buyumlar yaratishga olib keldi.

70-yillardan Kiyim turi va uning shakllari juda rang-baranglikka ega. Modelyerlar ana shu xilma-xillikda ayrim qismlarni uyg'unlashtiruvchi o'ziga xoslikni ko'radilar.

Kiyim modelini yaratishda zamonaviy Kiyimlarni loyihalash markazi shakllangan Fransiya yetakchi o'rin eg'allaydi (G. Shanel, K. Dior, P. Karden va b.). 20-asr 2-yarmidan Angliya (M. Kuant), Italiya (opa-singil Fontanalar, Valentino), shuningdek, AQSH, Yaponiya va b. firmalar ular bilan erkin raqobatlashadi. 'MDH hududida matodan tikilgan Kiyim neolit davridan ma'lum. Mil. av. 1-ming yillikda skif-sarmat qabilalarining erkaklari ko'ylak va kaftan, uchli qalpoq, etik, ayollar keng ko'ylak, ustki (yopinchiq) Kiyim kiyishgan. Rus, ukrain va beloruslar to'g'ri bichimli uzun ko'ylak, kamzul, po'stin, mo'ynali qal-poq, etik, piyama, boshmoq, lapta (chipta kavush) kiyishgan. Kavkazliklar (arman, gruzin, ozarbayjon) uzun ko'ylak, cherkaska (kamzul), burka, papaxa, ayollar beligacha tor, etagi keng ko'ylak, ixcham qalpoqcha kiyib, yupqa ro'mol o'rab yurishgan. O'rta Osiyo xalqlari to'g'ri bichimli uzun ko'ylak, yaktak, chopon, do'ppi, salla, ro'mol, mo'ynali qalpoq, mahsi, kavush, etik vab. Kiyim kiyishgan.

O'zbek milliy Kiyimi. O'zbekiston hududida mahalliy Kiyim qadimdan iqlim, turmush sharoitlari va urug'-qabila an'analari asosida shakllangan. Respublika hududidan topilgan arxeologik yodgorliklar, devoriy rasmlar, yozma manbalar, qo'lyozma kitoblarga ishlangan mo'jiz tasvir (miniatyura)larda o'zbek milliy Kiyimining boy tarixi namoyon bo'ladi.

Sharq Uyg'onish davrida barcha sohalarda bo'lgani kabi liboslarga tus berishda ham g'oyat ilgari lab ketilgan. Kishi qomatining go'zalligini aniq ko'rsatadigan beli qisma liboslar tarqalgan.

REFERENCES

1. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 1-жилд. -Т.: Фан, 1987.
(Alisher Navoi. A perfect collection of works. 20 volumes. Volume 1 -Т.: Fan, 1987.)
2. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 2-жилд. -Т.: Фан, 1987.
(Alisher Navoi. A perfect collection of works.
3. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 7-жилд. -Т.: Фан, 1991.
(Alisher Navoi. A perfect collection of works. 20 volumes. Volume 7 -Т.: Fan, 1991.)
4. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 8-жилд. -Т.: Фан, 1991.
(Alisher Navoi. A perfect collection of works. 20 volumes. Volume 8 -Т.: Fan, 1991.)
5. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 9-жилд. -Т.: Фан, 1992
(Alisher Navoi. A perfect collection of works. 20 volumes. Volume 9 -Т.: Fan, 1992)
6. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдли. 10-жилд. -Т.: Фан, 1992.
(Alisher Navoi. A perfect collection of works. 20 volumes. Volume 10 -Т.: Fan, 1992.)